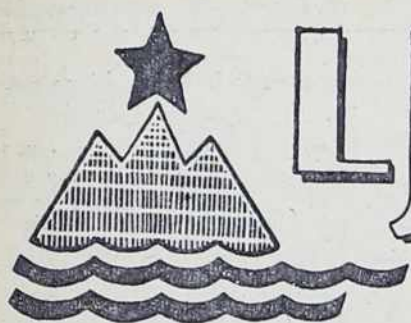

LJUDSKI Glas

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OB MURSKO OKRAJE

Uredništvo in uprava: M. Sobota,
Okrajni komite KPS — Ček. račun:
Narodna banka Murska Sobota štev.
6'1 906-030 — Naročnina: Celoletna
100 —, polletna d n 50.—, četrt-
letna din 25 —

Štev. 38 — Leto II.

Murska Sobota, 21. septembra 1950

Cena 2 dr

Delavci prevzemajo podjetja

Z ljudskim posojtom jih razširjajo,
z zavestnim delom utrjujejo!

V času od 1. do 15. septembra v vseh kolektivih murskosoboškega okraja je bilo živahno razpravljanje, kdo bo prišel v delavske svete in upravne odbore podjetij. Vseposod se opaža, da so delavci pravilno razumeli novi zakon o upravljanju podjetij. Zavedajo se dolžnosti, pravic in odgovornosti, ki jih sprejemajo v teh dneh. Ponosno okrašujejo stroje, delovna mesta in prostore.

Okrajni magazin. V nedeljo, 3. t. m. je navsezgodaj že od daleč bilo opaziti zelo živahno vrvenje pred Okrajnim magazinom. Dan volitev so počastili z vpisom 146.000 din ljudskega posojila, katerega so tudi v celoti vplačali. Predsednik delavskega sveta tov. Podlessek je ob prevzemu podjetja dejal: »Kakor smo se dosedaj trudili, da je naš kolektiv med prvimi, tako bomo se naprej povečali naše napore, da bo podjetje zgled vsem ostalim. Ne bo nam žal ne dnevov in ne noči, da izkažemo zaupanje, ki smo ga z današnjim dnevom sprejeli.«

Mestna ekonomija je ena izmed najmlajših kolektivov v Murski Soboti, vendar je že z dosedanjimi uspehi dokazal, da se ne ustraši nobenih težav in naporov. Sklepi, sprejeti na prvem zasedanju delavskega sveta in upravnega odbora so dokaz, da bodo izboljšali podjetje tako, da bo s svojimi pridelitki zadostilo dodatni preskrbi soboškega prebivalstva. Kakor so bile v začetku težave, tako se danes že kažejo prvi uspehi. Mestna ekonomija mora biti vzor socialističnega gospodarstva, je želja in sklep slehernega člana delavskega sveta in upravnega odbora Mestne ekonomije.

Državno posestvo Rakičan. 15. septembra je bilo prvo zasedanje delavskega sveta in prevzem posestva. V času prevzema je kolektiv izvršil 300 ur nočnega prostovoljnega dela v izpraznjevanju vagonov in poleg tega je vpisal 175.000 dinarjev ljudskega posojila. Predsednik delavskega sveta tov. Horvat je dejal, da bodo dali vse sile za nadaljnji razvoj posestva. »Nekdaj grofoveki hlapci, danes pa smo gospodarji posestva,« je zadovoljno dejal tov. Karoli Ivan, član upravnega odbora in odlikovanec z medaljo dela.

»Tovarna mesnih izdelkov je naša,« ponosno govorijo delavci, ki so še v stari Jugoslaviji garali za kapitalista. Kakor so dosedaj že s svojimi predlogi izboljševali podjetje, tako bodo lahko v naprej kot samostojni gospodarji znali osmerjati svoje znanje in sposobnosti za hitrejši razvoj podjetja.

Tudi Okrajno gradbeno podjetje že od 10. septembra vodi upravni odbor. Smelo in odločno so se zagrizli v delo. Direktor podjetja je v svojem poročilu navedel, da je povprečje dnevnih izostankov 20%. To je številka, ki bo o njej moral razmišljati upravni odbor.

Odkupna podjetja okraja Murska Sobota so z dosedanjim delom in prakso naredila obračun. Delavski svet in upravni odbor se bosta kot gospodar vgrizla bolj živo v delo. Sklepi, ki so jih sprejeli na zasedanju, so dokaz, da bo podjetje ubralo pot napredka. Zavežajo se enega, da je od njihove pripravljenosti mnogokje odvisna preskrba delovnih ljudi.

Gostinska podjetja MLO-ja so v sredo, 13. septembra dobila umnega gospodarja. Težka in odgovorna naloga čaka delavski svet in upravni odbor. Od njih je marsikaj odvisno. Tov. Veren, predsednik delavskega sveta, se tega zaveda v celoti. Obljubil je v imenu delavskega sveta, da je ni sile, ki bi jih zavrla v njihovih nadaljnjih podvigih za dobrobit podjetja.

Invalidska podjetja so dobila 9. t. m. novo delavnico in obenem novega gospodarja. Delavskemu svetu je na čelu tov. Partel Andrej. Delovni kolektiv je z 1663 urami prostovoljnega dela ogromno prispeval za novo delavnico. Med najboljšimi sta bila tov. Alauf Stane, upravnik, s 147 urami in Partel Andrej s 120 urami. Ravno zaradi tega ga imajo najrajši. Dober delavec — dober gospodar, ga je ogovoril tov. Rapel Rudi. Upravni odbor sestavljajo najboljši delavci, med njimi je Gutman Franc, štirikratni udarnik.

Takšna slika je v teh zgodovinskih dneh po naših podjetjih. Kdo bi mogel zavreti polet naših delovnih množic? Ali mogoče Informiramo s svojimi napadi v radiu, da jadrmo v kapitalizem?

35 milijonov kg soli nam bo letos dala solinarne v Ulcinju, ki je ena največjih v naši državi. Leta 1945 smo dobili iz te solarne 16 milijonov kg. Poleg ulcinjske solarne sta še zelo pomembni solarni na otoku Pagu in v Stonu na polotoku Pelješcu. V Kreki v Bosni pa pridobivamo drobno sol iz tamkajšnjih slanih vrelcev. Tu so ogromna ležišča kamene soli.

Vsak dan po en potniški vagon izdelata tovarna v Ulcinju, ki je ena Smederevski Palanki. Vagoni so moderno izdelani in 24 m dolgi.

Število borcev raste za pospešitev živinoreje

Na veliki živinorejski razstavi, ki se je vršila 11. septembra v Ljutomeru, so KOZ in privatni kmetovalci razstavili 130 glav rodovniške goveje živine.

Razstavljena goveda so bila skrbno rejena in negovana. V I. kategoriji bilo ocenjenih 15, v II. 70, v III. pa 30 molznih krav.

Pintarič Marija iz Gor. Krapja je vzorna živinorejka. Uspešno premaguje težave in se bori za večjo produktivnost v vzreji živine. V dvajsetih letih je oddala skupnosti 30 plemenskih živali rodovniškega porekla. Udeležuje se vseh živinorejskih razstav in sestankov, skratka je vestna živinorejka. Na posestvu od 3,2 ha površin redi 8 glav lepo rejene živine. Na razstavi je zaslužen prejel 5000 din nagraje in pohvalno diplomu.

Mauko Ludvik iz Stročje vasi redi na svojih 4 ha zemlje 5 težkih glav živine. Na vseh rodovniških razstavah se zlasti odlikujejo njegovi bikci. Mauko je doslej vzredil 20 glav rodovniške živine in jo oddal skupnosti. Prejel je denarno nagrado in častno diplomu za produktivnost v živinoreji.

Šošarič Miha iz Veržeja je že od leta 1929 živinorejec in je kot strokovnjak mnogo pripomogel k po-

večanju števila živinorejske pasme. Sprva je delal kot mlekarški kontrolor v Prekmurju in Prlekiji, pozneje pa kot rodovničar in živinorejski referent, katero dolžnost še danes — kljub 65. letom starosti — z uspehom izvršuje. Na svojem malem posestvu od 2 ha zemlje redi 6 glav lepo rejene živine. Za svoj trud je tudi Šošarič prejel denarno nagrado in pohvalno diplomu.

Vas Veržej slovi po dobro oskrbovani goveji živini simendolske pasme. V vasi najdemo odlične živinorejce Sonaja Ivana, Jaušovec Franca, Sonaja Antona, Koroša Ivana in druge, ki so tudi tokrat razstavili lepo rodovniško živino in prejeli denarne nagrade. KOZ v Veržeju je odnesla prvo nagrado pri bikih, saj se res lahko ponaša z svojim 8letnim »Harom«. Poleg vzgladnih Veržejcev so prejeli nagrade še Skuhala Franc iz Križevca, Slavič Joško iz Cvena, Stuhec Anton iz Logarovca, Kikec Franc iz Ljutomera, KOZ Stročja vas in Ljutomer ter precejšnje število drugih razstavljalcev.

Ocenjevalna komisija je ugotovila, da so vsi nagradjeni živinorejci lanske planske naloge pri oddaji v celoti presegli, letošnje pa uspešno uresničujo.

Pred velikim partizanskim taborom v Negovi

Nepozabni spomini na partizanska leta so privedli člane Zveze borcev radgonskega okraja do tega, da osvežijo te spomine in pokažejo dejavnemu ljudstvu, kako so se borili za novo domovino srečnih in svobodnih ljudi. Sklenili so, da priredijo partizanski tabor v Negovi. Z udeležbo na taboru hočejo še enkrat pokazati svojo enotnost in povezanost z ljudstvom in Partijo, ki jih je vodila skozi težke borbe do končne zmage.

Prav po partizansko...

Okrajno vodstvo ZB je že osnovalo brigado, ki jo vodita komandant tov. Mauser Ivan, rezervni poročnik JA, in komisar tov. Kociper Peter. I. bataljon bo »partizanski«, II. in III. pa njegova nasprotnika. Vodstvo bataljonov in čet je že poskrbelo za vse potrebno — od kurirjev do sanitetcev in pozadine, ki bodo podpirali akcije borbenih edinic.

30. septembra bo zbiranje čet po vseh vaseh okraja. Zbirališče I. bataljona bo v Spodnji Ščavnici, II. bataljon se bo sestel v Negovi, III. pa v Benediktu. Bataljoni bodo prenočevali pod šotori. To pa ne bo mirna noč, vršili se bodo večji in manjši napadi na »sovražnika« — pa tudi hitri partizanski marši in premiki bodo izvedeni.

Bataljon »partizanov« v Negovi bo priredil več kulturnih prireditev. 1. oktobra ob 8. uri bo tudi izmenada »napadel« Negovski grad, kjer se bosta nahajala »sovražna« bataljona. Sodelovalce bodo tudi enote Protiletalske zaštite, gasilci, člani RK in letalstvo.

Tudi množične organizacije bodo na partizanskem taboru sodelovale

1. oktobra bo na partizanskem mitingu v Negovi tudi okrajno strelsko tekmovalstvo, kjer se bodo pomerili najboljši strelci krajevnih organizacij. Strelsko tekmovalstvo bo določilo okrajnega prvaka.

Popoldne bodo izvedli velik kulturni program. Z različnimi sekcijami nastopijo SKUD »Jožeta Kerencič« in Krajevne zveze borcev iz Lutverca, Apač, Žepovca in Podgradja. Svojo udeležbo pa so obljubili tudi vsi harmonikaši, ki bodo poživili dobro voljo prisotnih obiskovalcev.

Partizanski tabor bo velika manifestacija bivših Cankarjevcev, Tomšičevcev in drugih borcev. Danes ti ljudje ob skrajni severni meji nadaljujejo slavno pot iz NOB, ko v prvih vrstah graditeljev socializma sodelujejo v borbi za srečnejše življenje.

Ali nudijo sindikalne podružnice SKUD-u „Janeza Kavčiča“ v Lutomeru dovolj pomoči?

Dve leti sta pretekli, odkar so člani sindikalne podružnice v Lutomeru ustanovili svoj SKUD „Janeza Kavčiča“. V društvo so pristopile vse kulturne skupine in sekcije, ki so že pred njegovo ustanovitvijo delale na kulturno-prosvetnem področju.

Kljub številnim težavam so vendar uspeli...

Iz zborov so nastale dokaj močne sekcije, ki so pričele z delom. Orkester, pevski zbor, dramska skupina, godba na pihala in ljudska knjižnica — vse te sekcije so do danes pokazale že lep napredek. Razvile so živahno kulturno-prosvetno delo med svojimi člani, delovnim ljudem pa so nudile marsikatero prijetno urico. Preko 200 prostovoljnih ur na vsakega člana SKUD-a, 41 samostojnih nastopov, 62 proslav, 15 predvolilnih gostovanj po naših vaseh — niso mali uspehi za 160 članski kulturni kolektiv. Vse to delo je pripomoglo, da se je za kulturno življenje začelo zanimati vedno več delovnih ljudi, začetni uspehi društva pa so ponesli misel za ustanavljanje IZUD in KUD tudi na podeželje. Po mnogih vaseh so zrastle nova društva in pričela s kulturnim delom med kmečkim prebivalstvom.

Doseženi uspehi na tekmovanjih so dokaz za dvig kvalitete nastopov

Vzporedno z razvojem društva in njegovih sekcij je rastla tudi kvaliteta predvajanih del in nastopov. Na oblastnem tekmovanju je godba na pihala zasedla 2. mesto, dramska skupina pa se je z dobro naštimano Linhartovo igro „Matiček se ženi“ uvrstila na 3. mesto. Isto mesto je pripadilo tudi orkestru. Pevski zbor je na okrajnem tekmovanju dosegel 27 točk.

Število knjig v knjižnici SKUD je naraslo na 1522. Obiskalo jo je 2170 obiskovalcev. Najbolj priljubljena so Jurčičeva, Kranjčeva, Bevkova, Prežihova in Gorkijeva dela.

Ni šlo brez težav in slabosti...

Člani društva pa imajo še mnogo težav, ki izvirajo predvsem iz nesoodelovanja s sindikalnimi podružnicami in drugimi organizacijami. Med društvom in OSS ni bilo potrebnega sodelovanja. Posledica tega je bila, da je SKUD životarlil

brez pomoči in podpore članstva in organizacij sindikata. Posebno se je moral boriti za primerne prostore, s pomanjkanjem rekvizitov za dramsko sekcijo ipd.

Pomoč polovice sindikalnih podružnic ne zadostuje...

Velika pomanjkljivost v društvu od vsega početka je bila, da ni pristopilo k pobiranju članarine. Šele novi odbor je k temu pristopil. Toda od števila 160 aktivnih članov plačuje članarino le 60 odstotkov. Zgledno so k pobiranju članarine pristopile sindikalne organizacije OLO, Okrajnega magazina, Zdravstva, lesno-industrijskega obrata, sodišča, železničarjev in cestarjev, kjer se je večina članstva vključila

v SKUD in redno plačuje članarino. Kje pa je drugih 12 sindikalnih podružnic, ki se dosedaj niso pristopile k temu vprašanju?

V nekaterih sindikalnih podružnicah leži v blagajnah mrtev kapital takozvanega »fonda za kulturno in prosvetno delo«. Čeprav bi bila dolžnost le-teh, da iz omenjenih fondov podpirajo SKUD, se pa vodstva zato le malo brigajo. Odgovorni ljudje v teh organizacijah bi le morali pomisliti, da ni pravilno držati v blagajnah mrtev denar v času, ko se njihovo SKUD bori s finančnimi težavami. Za zgled tem vodstvom naj služijo cestarji, ki so na svojem sindikalnem sestanku odločili, da bodo vsak drug mesec prispevali določen znesek za potrebe društva.

O življenju in delu zadrugnikov v Segovcih

V vasi Segovci v Apaški kotlini je ena napredna kmetijsko obdelovalnih zadrug, ki jo poznajo večinoma vsi delovni ljudje iz radgonskega okraja. Če pride obiskovalec v to zadrugo, ga kaj radi popeljejo med prostrane parcele zadrugnega polja, da si ogleda nov način zadrugnega življenja.

V stari Jugoslaviji in tudi v času okupacije so tu gospodarili razni »nemškutarji«. Z nastankom nove Jugoslavije so ti izdalci pobegnili, pred pravično sodbo ki jih je čakala. Na zapuščene domove so leta 1946 pričeli prihajati novi ljudje — bivši partizani. Tem ljudem je ljudska oblast, za katero so se dolga leta junaško borili, z agrarno reformo dodelila zemljo, na kateri so postali svobodni gospodarji.

Kolonisti iz Segovcev pa niso bili s tem zadovoljni. Začeli so razmišljati o tem, da bi ustanovili kmečko delovno zadrugo. Misel najnaprednejših je prodirala od vaščana do vaščana in zmogala. Prvi so vstopili Jesihov Lojze, Mlakarjev Tone, Dobravčev France, Sketov Jaka in še pet drugih kolonistov. Začeli so z malim, s 30 ha zemlje, danes pa se je površina zemljišč že popetorila. Ni šlo hitro, vendar pa so z dobrim gospodarstvom povabili v svoj krog 25 novih zadrugnikov, tudi letos so jih šest sprejeli. S ponosom danes zadrugniki gledajo na svojo zemljo, na kateri so se prej bahali Nemci.

Delali so po 20 ur dnevno...

Ob orumenelih parcelah posajene koruze breni zadrugni traktor. Nastopil je čas izkopyevanja krompirja. Za širokimi brazdami se sklanjajo pridni zadrugniki in pobirajo krompir. Nosijo ga na odrejena mesta, od koder ga bodo z vozmi pospravili v zadrugno skladišče. Tudi dozorevaliči koruzni klasi obetajo letos dober pridelek.

Zadrugniki s ponosom govorijo o žetvi košnih mlačvi, o drugih delih na polju. Krepko so prišli za delo, da bi pridelke čimboli obdelali. Poljedelski brigadir Vidaličev Edvard pravi, da se je pri žetvi delalo zarana od 2 ure skozi vroče dneve v pozne noči. Vsa dela so pravočasno opravili, saj vedo, da od tega zavisi ves njihov uspeh.

Letos so pridelali na enem hektarju po 18 stotov pšenice in rži, menijo pa, da bi bil pridelek mnogo boljši, če ne bi bilo tolikšne suše. Tudi skupnosti so že precej dali, zatrjuje predsednik Jesih. Zadrugniki dobro vedo, da je potrebno pomagati delavcem v industriji — zato so oddali 3% več žita, 40% več mesa, pa tudi mleka in telet so oddali več kot so imeli predpisano.

Število zadrugne živine je naraslo...

Ko so v Segovcih ustanovili zadrugo, so imeli v hlevih samo 33 glav goveje živine. Število je naraslo dosedaj že na 92 glav goveje živine in 9 konj.

Letos so nakosili okoli 6 stotov sena kar pa jim ne bo zadostovalo za prehrano živine. Potrebovali bi enkrat več. Zato so sklenili da bodo oddali slabšo živino in jo zamenjali z naraščanjem, t. j. s teleti ki ne potrebujejo toliko sena. Ravno tako so letos zgradili kokošnjak za 400 kokoši, skladišče za žito in umetna gnojila ter kovaško in mizarsko delavnico.

Nekateri še nimate za zadrugništvo dovoljne politične zavesti

V zadnjem nlevu najdeš pridnega živinorejca Peteršič Feliksa, svinjerejko Pavjančič Anico, pri vsakem delu pa se izkažejo Mlakar Anton, Košir Jaka in Matkovič Peter. Nekateri med njimi pa še nimajo pravega smisla za skupno obdelovanje zemlje in se hote odtegujejo skupnemu delu. Čučkovič Milka je kot privatnica obdelovala svoje polje pred vstopom v zadrugo sama.

Še mnogo je takih, ki ne marajo ljudske oblasti

Težave pri preskrbi delovnih ljudi z mastjo tudi večina kmetov v Markiševcih pravilno razume. Po večini markiševski kmetje pravočasno oddajajo predpisane količine masti. Najdejo se pa tudi taki, ki nočejo razumeti svojih dolžnosti do skupnosti in se skušajo na račun ostalih izmuzniti oddaji. Tak izrazit primer nam daje markiševski kmet Franko Nikolaj, ki poseduje 11 ha zemlje. Ne samo, da v lanskem letu ni oddal predpisano število svinj, tudi letos misli, da njemu ni potrebno oddajati masti.

Po odločbi, katero je pravočasno sprejel od KLO-ja, mora v letošnjem letu oddati 120 kg masti. KLO je pravilno ocenil, da bo to Franko lahko izpolnil, posebno še, ker v lanskem letu ni izpolnil svoje obvezne oddaje pri svinjah. Kakor kaže popis v januarju, je imenovan imel dve plemenski svinji in poleg tega večje število ostalih svinj. Že v mesecu juliju bi moral oddati 30 kg masti vendar do danes

ničesar. Ne samo da ni oddal ničesar, ampak ni njegovih svinjnih še oddal nobenih oddaj. Število svinj pada in tudi jih nihče ne more izkopyati. Ta pomanjkljivost mora biti seveda posledica v Markiševcih ali na v Murski Soboti, če svinje ne pobegnejo tja.

Jasno je, da so ostali kmetovci v Markiševcih ki redno izpolnjujejo svoje obveznosti ogorčeni zaradi takega nepoštenega dela. Tudi pri vseh ljudskih posojila se je Franko izkazal. Ker je videl da so že vsi markiševski kmetje vpisali večje ali manjše zneske je tudi sam oddal 1000 dinarjev, čeprav poseduje 11 ha dobre zemlje.

Tovarno za izdelovanje eteričnega olja so odprli v Negovi. Eterično olje pridelujejo iz borovih in smrekovih vršičev. Takšna tovarna že dalje časa obratuje v Gornjih Petrovcih.

Manjša dela, kot je n. pr. stiskanje sadja, kuhanje koruze itd. je opravljala v večernih urah. Sedaj pa se kot zadrugna brani, da bi redno hodila na skupinsko delo, češ, da mora na ohišnici stiskati jabolčnik. Tudi zadrugniki Jergeš Janez, Lebar Jože, Anderlič Ivan in še nekaj takih — se neredno udeležujejo skupinskega dela, marveč se bolj zanimajo za delo na ohišnicah.

Zadrugniki menijo, da je pri obrtnih, ki delajo v zadrugi, uvedeno nepravilno nagrajevanje. Knjigovodkinji se n. pr. prizna za 8 ur poslovnega časa 1,25 delovnega dne, zadrugnemu kolarju za 10 ur 1,50 delovnega dne itd. Na ta način se prizna obrtniku v delovnih dneh, zadrugnika odnosno še več. Čeprav dela samo 8 ali pa 10 ur.

O vprašanju vodstva v zadrugi

Med zadrugniki je mnogo kritike, ki je naperjena zlasti proti predsedniku zadrug. Največ se hudejejo nad tem, da ne daje zgleda zadrugnikom. Poleti so bili zadrugniki že ob 2. uri zjutraj na travniku ali na polju, dočim se predsednik ni prikazal do 8 ure. Tudi v izvrševanju nalog, ki jih sprejme na sejah upravnega odbora, ni dovolj odločen. Vsekakor pa je mnenje zadrugnikov zdravo, saj je enolično reševanje vprašanj v zadrugi škodljivo in ne bo prineslo zaželenih uspehov. Zato je skupno in dosledno reševanje sprejetih sklepov in zdravih predlogov zadrugnikov pereče vprašanje v Segovski zadrugi.

Vedno nove obveznosti v tekmovanju mladinskih organizacij

Mladina radgonskega okraja je pričela s tromesečnim tekmovanjem, v čast Dneva republike. Ze začetni tekmovalni uspehi aktivov LMS kažejo, da bo izšla iz tekmovanja še bolj okrepljena in enotna.

Samo nekaj primerov doseženih uspehov: V zadnjih tednih se je mladinska organizacija znatno razširila. Vanjo je vstopilo 167 novih mladincev in mladink. Istočasno pa mladinci tudi čistijo svoje vrste. Drvari Franc in Murščak in Dokl Ivan iz Rožičkega vrha nista bila vredna imena »ljudskega mladince«, zato so jima zavedni člani pokazali pot iz organizacije.

Tekmuje 43 aktivov LMS, ki so uspeli, da je mladina radgonskega okraja vpisala preko 760.000 din drugga ljudskega posojila. Mladinci Janževga vrha so zadnji teden

opravili preko 700 prostovoljnih ur pri gradnji zadrugnega doma in popravilu krajevnih cest. Mladinski aktiv v tem kraju je tudi napovedal tekmovanje mladini štirih sosednjih aktivov. Ustanovili so strojno-tehnični odsek in kuhinjski tečaj, v katerih sodeluje 17 mladincev in 13 mladink. V kratkem nameravajo ustanoviti fizikulturno društvo. Pa še smučarsko skakalnico bodo postavili, ker se hočejo izvežbati tudi v tej panogi športa.

Zlasti v sodelovanju z ljudsko oblastjo in množičnimi organizacijami so dosegli precej uspeha. Predsednik KLO v Policah se redno udeležuje mladinskih sestankov in poмага mladini na vsakem koraku. Še v utrjevanju strelskih organizacij na vasi, prirejanju družabnih večerov pred odhodom mladine v JA in še v drugih obveznostih so uspeli

V bodoče se bo moralo ženam in otrokom posvetiti več pažnje

Organizacija AFŽ v Ljutomerškem okraju je dosegla že lepe uspehe. S pomočjo prosvetnih delavcev so žene po vaseh osnovale vzgojne aktivne, pa tudi 3 DIDI v okraju uspešno služijo vzgoji naših najmlajših. Posebno se je izkazal DID v Jeruzalemu, ki je bil že večkrat proglašen za najboljšega v Sloveniji. V tem letu so ustanovile še 4 otroška igrišča, v načrtu pa imajo še 8 novih, vendar to delo počasi napreduje, ker KLO-ji temu vprašanju posvečajo zelo malo pažnje. Tako so n. pr. žene v Lokavcih same uredile prostore za otroško igrališče, katero pa danes uporabljajo za žitno skladišče. Pa tudi zadruga vodstva vse premalo nudijo za žene zadržnice in njihove otroke. Tako so žene v Spodnjem Krapju, na Cvenu in v Ljutomeru uredile otroška igrišča brez vsake pomoči zadrug in krajevnih oblasti.

Jene so letos priredile več kulturnih prireditev, mnogo žena pa sodeluje tudi v vaških in sindikalnih KUD-ih. Letos so ob novoletni jelki pogostile preko 8000 otrok, cicibanov in pisanjcev. 8. marca so žene iskreno manifestirale svojo pripadnost boju za mir. V zimskem času so organizirale 24 praktičnih tečajev, imelo so 42 zdravstvenih, 50 političnih in 63 gospodarskih predavanj. V strokovnih tečajih je sodelovalo preko 350 žena in deklet, izobraževalnih tečajev pa se je udeležilo 475 žena. Na Cvenu in na Krapju so žene po uspešnem zaključku praktičnih tečajev priredile razstavo. V tečajih, ki jih je organiziral okrajni odbor AFŽ, se je za organizacijske voditeljice usposobilo 33 tovarišic.

V tednu matere in otroka se je v nekaterih organizacijah razvilo živo tekmovalstvo. Žene so odprle v tem času 4 otroška igrišča, imelo so 62 predavanj o zaščiti matere in otroka, 4 otroške seje in razstavo. Najmarljivejše zadržnice so bile nagrajene. V solah so odprte otroške kuhinje, v katerih se hrani preko 800 otrok, v kuhinjah za otroke revnih staršev pa dobiva dnevno kosilo preko 200 otrok.

V zadrugah so imele žene svoje posvetovanja o zaščiti matere in otroka.

Na teh posvetovanjih so zadržni-

ce sestavljale njihovemu odboru svoje predloge za ustanavljanje igrišč in jasi. Toda upravni odbori zadrž niso v številnih primerih upoštevali teh predlogov in kritiko žena in so skrb za matere in otroke vse preveč zapostavljali.

V raznih gospodarskih akcijah in frontnih brigadah je sodelovalo 66% žena, med njimi so tudi udarnice Gramić Filomena, Tratar Slavica in druge. V letošnjem letu so žene prispevale preko 25.000 prostovoljnih ur. Najbolj delavne in vzgledne organizacije AFŽ so v Krapju, na Cvenu, v Moti, na Kajžarju, Vinskih vrhovih in v Ljutomeru. Tu so bile žene desna roka Fronte in zadržgam. Vseposod so pridno pomagale in se borile za vsestranski razvoj svojih vasi.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Kmetovalci, mislite že sedaj na to, kako boste sadili krompir

Letošnja nenavadna suša je napravila mnogo škode pri raznih pridelkih, predvsem pri krompirju. Krompir kaže ponekod tako slabo, da komaj povrne seme in še to so slabi razviti gomolji, ki nikakor niso sposobni za seme. Na srečo ni takšna slika v vsem okraju, ampak le v manjšem delu okraja na ravnini, s peščeno prodnato zemljo. Nasprotno pa je v ostalih krajih, predvsem po Goričkem, letos obilen in lep pridelek krompirja. Kraje z dobrim in slabim pridelkom je težko določiti, ker se to zelo močno menja, ne samo po krajih, ampak tudi v krajih samih po posameznih legah in njivah.

Poglejmo si nekoliko bližje vpliv suše na razvoj krompirja. Krompirjeva rastlina rabi največ vlage in hrane tik pred cvetenjem, kakor v začetku cvetenja. V tem času se tvorijo gomolji, katerih rasti je potrebno ogromno vlage, hrane in primerne toplote zemlje, okrog 18–20 stopinj C. Če v tem času niso na razpolago vsi činitelji, je tvorba gomoljev z ozirom na njihovo število slaba in nezadostna. Suša, kakor tudi nenavadna visoka toplota zemlje je

Vojna na Koreji. Hude borbe se še nadalje bijejo na vsej fronti. Večjih ali celo odločilnih zmag pa niso mogle doseči ne severokorejske čete niti južnokorejske, ki jim krepko pomagajo močne enice Združenih držav Amerike. Manjše uspehe pa beležijo eni in drugi. Zelo močni so še vedno zračni napadi ameriških letalskih skupin, ki uničujejo bombardirajo zaledje. Pretekli teden so se ameriške čete izkrcale daleč za bojno črto v bližini južnokorejskega glavnega mesta Seul in mesta Kimpo, ki leži 16 km južno od Seula. Mesto Kimpo in letališče v bližini so ameriške čete že zavzele, glavnemu mestu pa se približale od južne in zahodne strani. Od začetka severnokorejske čete niso nudile večjega odpora, zgleda pa, da so se sedaj že malo opomogle in se postavljajo krepkeje v obrambo.

Po svetu

Naročniki

poravnajte naročnino in predplačajte se že vnaprej, da bo izhajanje časopisa še vnaprej redno in brez zamud zaradi materialnih težav, ki jih povzroča neredno plačevanje naročnine. Še posebno prosimo tiste naročnike, ki so pred kratkim prejeli opomine, sicer jim bomo pošiljanje lista ustavili.

UPRAVA

Novo vegetacijo — rastno dobo. Dozoreli gomolji so začeli odganjati in tvoriti mlade gomoljčke-novčke.

Zreli gomolji so na ta način izčrpani novčki, so pa vodeni in hitro nagnijejo, tako da v tem slučaju nimamo primerne semena. S pomočjo temeljite odbire pri izkopavanju in pri odbiru zdravih gomoljev, ki še niso ponovno odgnali — klicali — in imajo dobra očesa, bi lahko dobili nekoliko krompirjevega semena.

Zelo zanimivo je bilo opazovati tretji slučaj, ko krompir v času suše sploh ni tvoril gomoljev. To je bilo predvsem opaziti pri vrstah Ackersegen, Merkur itd. Takšni krompirjevi nasadi so po dežju kar oživel in so se začeli bujno razvijati. Koncem meseca julija se je začela tvorba gomoljev in cvetenja. Tako imamo koncem avgusta in v začetku septembra krasno cvetoče krompirjeve njive z zelo bujno, veliko in zdravo cimo. Ako izrijemo kakšen grm takega krompirja, najdemo na koreninah polno 20 do 40 mladih gomoljev, debelost lešnika ali oreha in je videti celo podzemni del kot velik grozd.

Kaj bo s tem krompirjem? Ali se ga sploh izplača izkopavati? Saj bo ves gnil, ko je pa tako nežen in mlad! V rednem času se ga ne more izkopati, temveč se ga naj pusti v zemlji, dokler bo vreme dopuščalo ozir. dokler ne dozorijo. Če opazujemo taka krompirišča, vidimo, da se gomolji sedaj prav naglo razvijajo in če bo res nekoliko ugodna jesen, lahko dobimo od takega krompirja krasen pridelek.

Ta pojav lahko primerjamo s krompirjem, ki smo ga sadili v mesecu juliju. Naj omenimo en način pridelovanja krompirja in sicer se ga sadi v strnišče in da v jeseni mlad krompir, čeprav je jesen ne-

Nadaljevanje na 4. strani

Lojze Trstenjak

Na Tratah izginjajo mejniki

Nadaljevanje

Začelo se je ko so pospravljali zadnje seno. Dan je bil posebno soparen, da je kar teklo po obrazih. Popoldne pa se je nenadoma zaoblazilo nebo. Nekje v daljavi je votlo zagrmeo. Zadržniki so podvojili napore. Stirje »lojtrski« vozovi so se v divjem diru pripodili na travnike. Brigadir Sukič je porazdelil ljudi k vozovom ter odšel na zgornjo parcelo. Tedaj je pristopil k brigadirju stari Kelenc in zahteval, da nemudoma pošlje voz na njegov travnik, ker je tam seno bolj suho. Vendar so se zahtevi Kelenca uprli ostali zadržniki, ki so bili mnjenja, da je škoda izgubljati čas. »Seno je vso zadržno« mu je nekdo zabrusil v obraz. Kelenca je zaskrbelo. Divje je vzkipek ter vrgel vile po fleh, da so se zapile pred brigadirjem, in odšantal proti vasi.

Veter je postajal vsako minuto močnejši in premetaval zasilno zme-

tane kopice sena po travniku. Trije polno naloženi vozovi so drdrali proti vasi. Na razgaljena, vroča telesa sučadev so padle prve kot lesnik debele kaplje, pomešane s točo. »Jezus Kristus, toča!« so zajavkale ženske. »Prekleti šantavec, zakaj ne zvoni?« so ženske preklinjale šantavega mežnarja, ki je baje z zvone-njem že neštetokrat razgalil hudo-bne megle. »Vrag se je zasedel nekje pri babi,« so se hudovale ženske. Vendar toče ni bilo, pač pa dež. ki se je vlił v potokih.

Stari Kelenc je sredi najhujšega dežja prišantal zlovoljen domov. Brez besede je stopil v sajasto kuhinjo, ne da bi pogledal ženo, ki je pomivala posodo. Spetoma je podrl stol ter se zvišala pogljal v sobo in zatresnil vrata. Žena je čutila, da se je na travniku nekaj zgodilo, vendar ga ni upala vprašati. Kadar je bil take volje, je bil zmožen vsega. Sele

čez dobro uro je polagoma odprla duri in boječe vprašala: »Kaj se je zgodilo, da si že doma?«

»Molči, baba,« je zagrmel Kelenc in zatresnil z vrati, da je preplašena žena odskočila. Znova je sedel na nizko klop in se uporno zastrme, v okno, kjer se je polagoma zgosteval večer. Po slamnati strehi je še vedno enakomerno škrahljalo...

Polagoma se mu je ohlajevala jeza. Pravzaprav je storil krivico mlademu brigadirju. Saj je imel prav: seno je bilo povsod zadržno. Tiho v srcu se je začel sramovati, da je nasedel prekletemu Malačiču, ki ga je uporabil samo kot slepo orodje. S tem vragom se že ne bo več družil, je napravil sklep ter vstal. Večer se je že prevrnil v noč, ko je prišel v kuhinjo in vprašal ženo: »Ti stara, ali si dala kravam jesti?« »Napajat pojdi!« ga je pozvala žena. Kelenc se je zavrnil in odšantal čez dvorišče k živini.

Drugi dan so zadržnice dokončale okapanje koruze. Vročina je pritiskala, da je razpokala zemlja za prst na široko. Na spodnji parceli je okapalo dvajset zadržnic.

Vsled vročine so enakomerne dvigale motike, ne da bi govorile. Suha usta so zahtevala pijačo.

Prišel je aktivist z okraja ter se široko napolnil po njivi. Sveže zrahljana prst se mu je globoko vdiral pod čevlji. Nekam negotovo je pozdravil zadržnice in jim voščil srečo. Dvajset motik se je za trenutek ustavilo, ženske so zvišala pogledale aktivista, ki mu je lilo s čela. Brigadir je poročal, da je skupina, v kateri so tudi 65letne zadržnice, kakor je to Sedmakova Mina, Kobikčeva Ana in druge, vzdržale pri okapanju celih štirinajst dni. Stirinajst dni vročega sonca ni šala, posebno še, če je človek star. Toda delo kliče povsod ter zahteva pridnih rok. K aktivistu je pristopila stara Mina ter ga zaprosila:

»Tovariš, pošljite nam kakšen sodček piva za »likof«, ko pa smo bile tako pridne!« »To pa, to,« se je široko nasmehnil aktivist, »pa četudi grem v Maribor ponj.« Pivo je naslednji večer res prišlo iz Sobote, aktivist ni snedel dane besede...

(Nadaljevanje sledi)

Z našo mrežo smo ujeli vse resnične, a resele

FIZKULTURNIKI POZOR!

Skok s palico čez zapornice!

»Hop!« in bil je čez. »Hop!« in že je bil drugi čez zapornice, nato tretji in končno še četrti.

Hudiča! Avto pa le ne more preskočiti zapornice, čeprav se mnogo trudi. In kakšno še je vpitje potnikov? Oh, da bi jih slišali! Grozen direndaj! Poslušajte!

Kakšen je bil nočni dogodek?

Na veliki cesti, ki vodi preko železniške proge v Kamenšak, je bila pri Zerovincih spuščena železniška zapornica. No, da... to še ni vse!

Nekdo se je spomnil, da se naj pokliče v pomoč dežurnega železničarja iz bližnje postaje. Toda do tega sklepa so prišli šele čez pol ure. Junaško so stopicali po progi ter iskali dežurnega. Slednjič so ga našli prav v isti legi, kot so bile zapornice. Kaj mislite, kaj je delal? Bil je v vodoravni legi in je na veliko vlekel dreto... Hrrrr! Hhhhh!

Potrebno je bilo mnogo truda, da so ga spravili v njegovo službeno lego, kar pomeni, da je vstal in dvignil zapornice. Potniki so želeli dežurnemu železničarju »Dobro jutro!«, čeprav je bila še — trda noč. A avto je s potniki brneč odvihral preko proste proge v Ljutomer na spančkanje.

Ne prenažite se s trgatvijo

Zaradi dolgotrajne suše in ugodnega vremena v poletnih mesecih kaže, da bo letos grozdje zrelo nekako 14 dni prej, kakor druga leta. Že sedaj ima grozdje precej sladkobe in tudi prsti se močno lepijo, če stisnemo jagodo. Ponekod so zaradi tega že trgali rane sorte grozdja.

Letos se nam nedvomno obeta zaradi zgodnjega zorenja zelo ugodna trgatve. Zato je tem manj vzroka, da bi s trgatvijo hoteli ter bomo počakali še nekaj tednov, da bo grozdje dobilo čimveč sladkorja. S prezgodnjo trgatvijo bi napravili ogromno gospodarsko škodo. Pri zgodnji trgatvi grozdja, ki vsebuje 17 odstotkov sladkorja in ima hektarski donos 25 hl mošta, bi uničili na enem hektarju 72 kg sladkorja, ki bi ga dobili v grozdju, ako bi ga trgali kasneje, bi pa imelo 20 odstotkov sladkorja. Če prenesemo ta račun na površino vinogradov vse Slovenije, kjer je približno 22.000 ha vinogradov in če računamo povprečen hektarski donos 25 hl, bi na ta način uničili 1.650.000 kg sladkorja. Zato se izplača počakati še kakih 10 do 15 dni, da bo grozdje popolnoma dozorelo in bomo na ta način dosegli zgoraj navedeno količino sladkorja v moštu. Iz tega sladkorja bo nastal v vinu alkohol, poleg tega pa bo imelo tako vino tudi več glicerina in aromatičnih snovi, ki dajo pijači ono fino cvetico in ugodnost. Vinogradniki se morajo zavedati, da bi s prezgodnjo trgatvijo ne škodili samo skupnosti, temveč tudi samim sebi, kajti vinski pridelek se plačuje tudi po količini sladkorja, oziroma alkohola, ki ga vsebuje pijača.

Okrajni ljudski odbor morajo predlagati ministrstvu za kmetijstvo čas trgatve. Ministrstvo za kmetijstvo dela poskuse na svojih opazovalnih postajah, kako narašča sladkor in upada kislina v soku in bo pravočasno obvestilo okrajne ljudske odbore o rokih, primernih za trgatve. Pred uradno določenim rokom pa je vsaka trgatve prepovedana.

OBVESTILO

Okrajno gradbeno podjetje v Murški Soboti sprejme takoj večje število delavcev in zidarjev na delo v Skakovce in v Petanjce. Plača po uredbi. — Personalni oddelek Okrajnega gradbenega podjetja.

Nadaljevanje s 3. strani. ugodna, lahko tudi dozori in nam da primerno seme.

Zanimivo je omeniti teorijo in izkušnje znanega ruskega učenjaka Lysenka. V južnih, toplih krajih Rusije, v dobri zemlji, se krompir izredno hitro izrodil. Zato so morali vedno dovažati semenski krompir iz severnejših, hladnejših krajev. Lysenko je na to priporočil, da se naj sadi krompir v teh krajih tako pozno, da bo delal gomolje v hladnejših časih, kjer se bodo lahko razvijali neovirano. Na ta način pridelani krompir ne bo degeneriral, temveč bo celo vsako leto boljši, več vreden.

Pozno posajenemu krompirju podobno se je razvijal zaradi suše v rednem času posajeni krompir. Zato ne smemo že vnaprej obupavati, temveč moramo pazljivo slediti razvoju tega krompirja in obenem bomo preizkusili po sili narave pravilnost Lysenkove teorije in jo v slučaju dobrega uspeha tudi v bodoče uporabljali.

Upoštevajoč vse okoliščine, s katerimi mora kmetovalec, ki dela z naravo, vedno računati, bomo dobili tudi za seme sposoben krompir. Torej ne smemo in ne moremo govoriti, da semenskega krompirja sploh ni. So gotovi kraji, prilike in pridelovalci, ki resnično ne bodo imeli primerne semenskega krompirja, toda nikakor pa ne moremo to poplašiti.

Vsak dober kmetovalec bo skrbel že sedaj v jeseni za semenski krompir za leto 1951.

Kdor ga sam nima, si ga bo pač poskrbel z zamenjavo v domačem kraju, kjer imajo tudi za seme dober krompir nad lastno potrebo.

Tudi oblast skrbi in nudi možnost nabave zdravega krompirja za seme. V teku je akcija zamenjave merkantilnega semenskega krompirja. Kmetijske zadruge zbirajo naročila s sodelovanjem KLO-jev. Zamenjava bo v razmerju 100:100 z doplačilom 1 do 1,20 din za kg za kritje stroškov. Krompir za seme ne bo sicer sortno čist, toda bo prebran in zdrav iz okolišev, kjer so bili ugodnejši pogoji za semenski krompir, kot so pa pri nas.

Iz celotnega razmišljanja lahko napravimo zaključek, da se je stanje krompirja kljub suši v zadnjem času precej popravilo, a v gotovih predelih pa je naravnost odličen pridelek. Nadalje ima vsak pridelovalec na kakršenkoli način možnost za nabavo semenskega krompirja. Kmetovalci naj že sedaj pomislijo na nabavo semenskega krompirja, ne pa tedaj, ko bo šlo že za sajenje.

VSI NA VELIKO TOMBOLO V MURSKO SOBOTO

ki jo priredi 1. oktobra 1950 ob 13. uri Okrajni odbor OF v Murški Soboti na travniku pri novi gimnaziji.

Glavnih dobitkov je 25, poleg tega pa bo še razdeljenih nad 2000 manjših dobitkov v skupni vrednosti nad 1 milijon dinarjev.

Cena tombolski kartici 30 din.

Pohižite z nakupom, ker je število kart omejeno. Karte so v predprodaji v vseh trafikah in prodajalnah soboškega okraja ter po trafikah v Ljutomeru, Radgoni in Dolnji Lendavi. — V slučaju slabega vremena se tombola preloži na prihodnjo nedeljo 8. oktobra. Odbor.

FIZKULTURA

Uspehi in neuspehi SNK »Sobote«

V spomladanski tekmi za nogometno prvenstvo Slovenije je moštvo SNK »Sobota« doseglo 8. mesto s 7 točkami. To mesto nikakor ne odgovarja kakovosti moštva. Rezultati odigranih tekem kažejo, da je moštvo izgubilo skoraj vse tekme z minimalno razliko in to večkrat z rezultatom 1:2. Tekmo so večkrat izgubili zaradi sreče, ki jo je imel nasprotnik.

Za jesenski del prvenstva se je moštvo temeljito pripravilo. Rezultati prijateljskih tekem obetajo dobre izglede v jesenskem delu prvenstva. Po zmagi na prvi tekmi v Ljubljani nad moštvom »Krima«, ki je bilo trenutno na II. mestu v slovenski ligi z rezultatom 3:2, je bil vsakdo prepričan, da bo moštvo v tem delu prvenstva imelo večje uspehe. Za tekmo v Ljubljani je sledila tekma s »Korotanom« iz Kranja v Murški Soboti. Na tej tekmi je moštvo »Sobota« odpovedalo, posebno v II. polčasu in so gostje zasluženo zmagali z rezultatom 1:3. Tretjo tekmo je moštvo »Sobota« odigralo v Celju in jo tudi izgubilo z rezultatom 1:3. Potek igre v Celju kaže, da je moštvo zaigralo dobro, posebno v prvem polčasu. Mnenje Celjanov je, da take igre v Celju že dolgo niso videli. Toda sreča spet ni bila našemu moštvu naklonjena. Ko je imela iniciativo v svoji roki in je napadalo, je po krivdi vratarja prejelo dva nepotrebna gola.

K dosedanjim uspehom in neuspehom pa je treba pripomniti še sledeče:

Da je moštvo večkrat zapustilo igrišče, je krivda tudi pri igralcih, ki niso bili dovolj poštvalni. Tudi zreb v prvih treh kolih jesenskega dela prvenstva ni bil moštvo naklonjen. Vsi dosednji nasprotniki so najboljše moštva Slovenije. »Krim« je bil na II. mestu, »Korotana« na III. in »Kladivar« na IV. mestu v spomladanskem delu prvenstva.

Iz dosedaj odigranih tekem je razvidno, da je naše moštvo doseglo

skupaj 9 točk, in to 4 točke na soboškem igrišču in 5 točk na drugih igriščih. Vzroki neuspehom na domačem igrišču pa so tudi naši gledalci. Igralci izjavljajo, da rajši igrajo na tujem igrišču, kot doma, ker jih tam nihče ne zmerja. Te izjave so popolnoma upravičene. Naši gledalci nočejo razumeti, da igralec, ki naredi napako in ga potem vsi napadajo in zmerjajo z najrazličnejšimi psovskami, izgubi živce in potem dela napake. Zato bi bilo mnogo boljše, če bi naši gledalci bodrili igralce in jim dajali pobudo, da bi se bolj pošteno borili za zmago. Uprava kluba se vedno bori, da postavi najboljše moštvo na igrišče in so za to taki napadi popolnoma neupravičeni.

V nedeljo bo imelo moštvo »Sobota« zopet močnega nasprotnika in sicer »Nafta« iz Dol. Lendave. Tekma se bo pričela ob 16. uri. Na zmago moštva »Sobota« lahko upamo samo takrat, če bodo igralci zaigrali pošteno. Obenem bo pa potrebno, da bodo igralce podprli z bodrenjem tudi gledalci.

MESTNI KINO V MUR. SOBOTO

predvaja od 22. do 24. septembra ameriški film »Močvirje« in od 26. do 28. septembra sovjetski film »Mi iz Kronštata«. Predstave so ob delavnikih vsak dan ob 20. uri; ob nedeljah ob 15. in 17.30 in 20. uri.

OBJAVA

Zivinorejska razstava, ki je bila predvidena za 17. september v Puncih, je bila zaradi slabega vremena preložena in bo v soboto, 23. septembra s pričetkom ob 9. uri. Zivinorejci, ogledajte si zivinorejsko razstavo!

Razveljavljam izgubljeno knjižico kolesa, tovarniška štev. okvira 596818 znamke »Rixe«, štev. tablice S-23-5584 na ime Andrič Ludvik, Brezovci 36.

Razveljavljam izgubljeno delovno knjižico pod reg. štev. 1246711 na ime Žido Karel, Cepinci 1.